

В. Г. Єна, О. В. Єна, А. В. Єна

Кримський півострів

КРИМСЬКИЙ ПІВОСТРІВ – півострів на Півдні України, з'єднаний з материком вузьким *Перекопським перешийком* (7–23 км завширшки). Пл. бл. 27 тис. км². Глибоко вдається у *Чорне море*, з Пн. Сх. омивається [Азовським морем](#) і його затокою *Сиваш*. Простягається із Зх. на Сх. на 324 км (між мисами *Прибійний* і *Фонар*), з Пн. на Пд. – на 207 км (від Перекоп. перешийка до мису Сарич).

У межах К. п. розташ. [Автономна Республіка Крим](#). Береги акумулятивні вирівняні лиманні та лагунні, на Пд. – абразійно-скидові вирівняні; довж. берег. лінії понад 1600 км. За характером рельєфу поділяється на 2 частини: платформенно-рівнинну і складчато-гірську. В основі рівнин. Криму (вис. до 179 м), що становить бл. 70 % пл. К. п., залягає давня *Скіфська плита*, яка проявляється у рельєфі у вигляді плескатої слабохвилястої низовини (частина *Причорноморської низовини*). На Пд. К. п. – [Кримські гори](#) з найвищою точкою Криму – г. *Роман-Кош* (вис. 1545 м), які на Пд. відмежовують *Південний берег Криму*. Поширені карст. форми рельєфу (відомо бл. 1300 карст. порожнин; див. [Кримські печери](#)). На Сх. К. п. – Керченське холмогір'я (вис. до 189 м). Клімат пн. частини п-ова помірно континентал., у горах – помірно прохолод., на Пд. березі Криму – з рисами субтропічного.

У надрах К. п. – 262 родовища корис. копалин 32-х видів мінерал. сировини (залізні руди, нафта, газ, флюсові вапняки, глини, мінерал. буд. мат еріали, лікув. грязі, солі та ін.). На п-ові протікають 1654 річки, з них найбільші – *Чорна*, [Бельбек](#), [Кача](#), [Альма](#), *Салгир*. Переважна їх частина у посушливий період року пересихає. Водний режим багатьох річок регулюється водосховищами, зокрема Сімфероп., Загор. і Чорнорічинським. Уздовж узбережжя К. п. – понад 50 великих озер. Ґрунт. покрив різноманітний – від присивас. солонців, степ. чорноземів до бурих ліс. та коричневих ґрунтів Гір. Криму. Лісистість К. п. становить 12,7 %. У Крим. горах домінує ліс. рослинність; дубові, букові, сосн. ліси займають 338 тис. га. У Рівнин. Криму на територіях, де була представлена степ. рослинність, нині переважає рілля. Флора судин. рослин становить 2536 видів, зокрема 106 ендеміків.

На К. п. – 400 видів хребет. тварин. 3 безхребетних представлені, зокрема, бл. 12 тис. видів комах. До Червоної книги України занес. 344 види усієї флори та 327 – фауни. На п-ові –

понад 160 територій природно-заповід. фонду, зокрема 6 природ. заповідників (*Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник*, [Кримський природний заповідник](#) , *Мис Март'ян*, [Карадазький природний заповідник](#), [Казантипський природний заповідник](#), *Опукський природний заповідник*). На Пн. К. п. у межах Сх.-Європ. фіз.-геогр. країни сформувалася ландшафтна область Рівнинно-степ. Криму (8 ландшафтів; 16 840 км²).

На Пд. п-ова у межах фіз.-геогр. країни Гір. Криму сформувалися 4 ландшафтні області: Крим. лісостеп. передгір'я ([Внутрішнє пасмо Кримських гір](#) і [Зовнішнє пасмо Кримських гір](#), Пд. і Пн. поздовж.-долинні міжпасм. пониження – 10 ландшафтів; 3945 км²), Крим. ліс. середньогір'я ([Головне пасмо Кримських гір](#) – 14 ландшафтів; 1565 км²), Крим. лісошиблякове субсередземномор'я (Пд. берег Криму – 13 ландшафтів; 1255 км²), Керчен. чагарник.-степ. холмогір'я ([Керченський півострів](#) – 2 ландшафти; 3255 км²). Для ландшафтів характерні негативні явища природи: вітрова та водна ерозії ґрунтів, мор. абразія берегів, зсуви, сельові потоки, снігові лавини, грязевулкан. діяльність. К. п. має багаті й різноманітні ресурси для лікування, відпочинку і туризму (див. [Азово-Чорноморські рекреаційні регіони](#)). Серед найбільших насел. пунктів – *Сімферополь*, *Севастополь*, *Ялта*, [Керч](#), *Феодосія*, [Євпаторія](#), [Бахчисарай](#).

Рекомендована література

1. Ена В. Г., Ена Ал. В., Ена Ан. В. Краткий географический словарь Крыма. 2011;
2. Ена А. В. Природная флора Крымского полуострова. 2012 (обидві – Сімферополь).

Бібліографічний опис:

Кримський півострів / В. Г. Ена, О. В. Ена, А. В. Ена // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1099>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).